

ԿԱՆՈՆԱԴԻՏԱԿԱՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐԸ

ՀԱՅԵԿԱԴԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Գ.

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒՆ ՊԱՅՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԸՍՏԱՅԻՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՐՈՒՆԸ

Նպիտակագրողը կը հարցաքննէ խարտափելակը, ըստ առաջնոյն, չեղտելով մասնաւորապէս չեղտման վարդապետութիւնը: Տրուած լման և հաստատական պատասխանին վրայ, դարձեալ կ'առաջարկէ ընծայելին՝ հրաժարել ամէն տեսակ հերձուածներէ և աղանդներէ և հետեի ուղղափառ և սուրբ հայրերու, ճիշդ կոչման և Մասնաւոր վարդապետութեան տօնն եղածին պէս:

Շարականներէ (ԴԿ.), իմաստութիւն երկնային, Որ զօրինակ, Այսօր ցնծայ եկեղեցի, Այսօր ցնծայ զուարճացիալ, Որ կոչեցեր զհեռացալին, Աղբիւր կենաց, Թագ հրեանայ երկնային, Ուայի քո Քրիստոս և Հնթերցուածներէ (ԹԻԸ), ԺԱ. 24-27, Եսայի, ԿԱ. 1-7, Գործք. Բ. 1-21, Ա. Կորնթ. Բ. 6-10, Մատթ. Թ. 35-Ժ. 20) ետքը՝ Նպիտակագրողը կ'առնէ դաւադանը Մարկաւազին ձեռքէն և օրհնութեամբ կուտայ ընծայելին ձեռքը՝ ըսելով.

«ԱՆ զմաքուր եւ զուրբ գաւազանս ի ձեռաց Հոգւոյն Մերոյ, ունելով իբրանուրիւն միաբարեւ զվեսացեալս եւ զօրմեալս ի պէս պէս փորձութեանց՝ յուսով պակաս. ըստ այնմ. Միաբարեցեցի, միաբարեցեցի գովողութեոյ իմ՝ ասե ճիշդ: Եւ դու ըստ վաստակոց քոց ընկալցիս զմիաբարութիւն Հոգւոյն Մերոյ ի հոգիքէն ի մարմին քո. ամեն:»

Շարական (ԴԿ.), Այսօր զիմանալի լուսօթի և Պաշտպանի:

Մայրաքոյն Վարդապետութեան Ա. Աստիճանով իշխանութիւն կը տրուի Վարդապետին: Գործադրելով Տիրով պատգամը, Եւսոյ մարգարէին համեմատ, միաբարեւով ժողովուրդը իր տեսակ տեսակ փորձութիւններու մէջ, հանդերձեալ կեանքի յայտնելով. — Հաւատացեալներու ընկերական կեանքին թափանցելու և կ'օրհնէր ոյ-

ժով առնէ զիշխանութիւն և տրամաւորեալութիւն մէջ քարոյական թե թիկունք ըլլալու իշխանութիւն մըն է տրուածը:

Բ. ԱՍՏԻՃԱՆ, միանոյն տեղը.

Շարականներէ (ԴԶ.), Ենծայ այսօր եկեղեցի Աստուծոյ, Որ զերազոյն ընտրելոց առաքելոցն, Այսօր ժողովուրդք որք ի հեթանոսս, Այսօր երկնայնոցն ընդ մեզ, Առաքելոյ աղանդոյ, Թագաւոր փառաց, Դաւադան զօրութեան և Հնթերցուածներէ (Առաքել [Իմաստ.], Է. 21-Ը. 2, Եզեկ, Բ. 28-31, Գործք, ԺԹ. 1-6, Բ. Կորն., Դ. 1-6, Մկ. Կ. 13-19) ետքը՝ միանոյն ձեռով կը տրուի դաւադանը.

«ԱՆ քեզ կարողութիւն ի Հոգւոյն Մերոյ՝ ընդունել եւ զերկուրդ աստիճան Մայրաքոյն Վարդապետութեան, եւ լինել միջնորդ Աստուծոյ եւ մարդկան, զքիւրսն յուղղութիւն ամել, նաւահանգիստ լինել ժողովրդեան, բարեխօսել առ Աստուծոյ, զպիղծս սրբել, զվեղաւորս աղաւաղացանել, զանհաւատս ի հաւատս ամել, զսգեսս իմաստեցուցանել, զամօրեան յօրեան Աստուծոյ կոչել, որքի եւ ժողովուրդն անել Աստուծոյ: Եւ դու լիցիս իբրեւ զծառ պոստոս եւ աղիւնաւոր ամենեցուն, կալ ըստ կանոնի կամացն Աստուծոյ. զի առնելով եւ ըստ պանելով՝ մեծ կոչեցիս յաբալութեան Տեառն մերոյ Յիսուս Քրիստոսին ընդ ամենայն սուրբս. ամեն:»

Շարական (ԴԿ.). Այսօր ցնծան հրեշտակք ի յերկինս և Պաշտպանի:

Մայրաքոյն Վարդապետութեան Բ. Աստիճանը իշխանութիւն կուտայ Վարդապետին առաքելական պաշտօն վարելու: Նա իբր քահանայս արդէն միջնորդ է Աստուծոյ և հաւատացեալներու մէջ, բայց իբր քրիստոնէութեան վարդապետ, առ իրաւունք կ'ունենայ ոչ միայն պիղծեան ու մեղաւորները օրհնել և արդարացանել, այլ և անհաւատներուն կոչում ընել, տգէտները լուսաւորել և Աստուծոյ օրհնեցները պատմել ու քարոզել:

Գ. ԱՍՏԻՃԱՆ, միանոյն տեղը.

Շարականներէ (ԴԿ.). Ով երկնային նաւապալի, Տանն Աստուծոյ տեսանող, Այսօր ցնծայ եկեղեցի ընդ անմարմնացն, Որ յանապատէ կոչեցար, Որ յանգրին ծոցոյ

Հոր, Այսօր ցնծան դառք առաքելոցն, Առաւածատունկ խնկաբեր ծառ, Յաղթող և զնոր օրհնութիւն և ընթերցանանք (Թիւր, ԺԷ. 1-9, Եսայի, ԺԱ. 1-5, Գործք, Ժ. 34-48, Ա. Կորնթ., ԺԲ. 28, 5-11, Ղկս. Բ. 1-6) ետքը՝ միևնոյն ձեւով կը տրուի գաւազանը:

«Ա՛ռ եւ զերուորդ աստիճան վարդապետութեան կարողութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ, կոշիկ յապաւիրարութիւն զմեղուցեալս, որք զիտութեամբ եւ անգիտութեամբ անկեալ իցեն ի հաղթս չաբին, դարձուցանել զնոսա յամենայն չաբեաց, որպէս զդարձումն ամառուի թողւոյն, թողլով զամենայն մեղս նոցա, եւ թալով զպատուեանն առաջին: Եւ դու յեփեւել Հօսապէսին՝ ընկալցիս զանթառամ փառաց պատկն:»

Շարական (ԳԿ., Ուրախացան զօրք երկնից) և Պահպանիչ:

Վարդապետին կը տրուի իշխանութիւն մը, որ բոլորովին հոգեբանական նկարագիր մը ունի: Նա իրեն քրուած իշխանութեան մէջ մեղաւորներու հանդէպ պիտի հետևի ճշիշ այն պատուական հօր, որ իր Անառակը ողջագուրեց և անոր որդիական բուր իրաւունքները նորէն տուաւ: Անառակ որդին՝ գիտակցութեամբ մեղաւորներուէ տրպարն է, որ զշղջումի կու գայ դարձեալ գիտակցութեամբ և ուղղակի՝ իր հօր պիտութեան կը դիմէ, յանձն առնելով ծառայութեան յետին գործեր: Զէր սխալած Անառակը, Բայց հայր մըն ալ չի կրնար և չէր կրնար իր գաւազն ծառայի պէս գործածել: զաւակը գաւազն է միշտ, մասնաւորապէս Անառակին պէս գաւազն մը, որ իր սխալ խորապէս ճանչցած՝ ներում կը խնդրէ: Անտարանի մէջ Անառակը կը մեկնուի մեղաւոր մարդկութեան վրայ, իսկ Հայրը՝ Հօր Աստուծոյ վրայ, որ միշտ ներող է և գթութ: Վարդապետը, իբր հայր հաւատացելոց, պարտի հայրական ներողմտութեամբ և քթութեամբ գործադրել իրեն տրուած հոգևոր իշխանութիւնը:

Գ. ԱՍՏԻՃԱՆ, Հարաւային կողմ:

Շարականներէ (ԳԶ., Երանելի սուրբ առաքեալք, Զմարգարէ բարձրելոյն, Այսօր զուարճացեալ տոնեն, Նամանալ Մովսիսի, Հայրապետ սուրբ և անրիծ, Հովիւ ճշմար

րիւս, Զծնեալն ի սրբոյ կուռէն ընկալցուք, Այսօր ուրախացեալ ցնծան երկնից) և Ընթերցանանք (Գ. Թագ., Բ. 9-15, Ես. 2. 8-10, Մաղ. Բ. 4-7, Գործք, Ա. 21-26, Ա. Յովհ., Գ. 1-6, Ա. Տիմ., Գ. 9-16, Յովհ. Ժ. 11-16) ետքը՝ միևնոյն ձեւով կը տրուի գաւազանը:

«Ա՛ռ, որդեակ, եւ զորուորդ աստիճան վարդապետութեան, եւ իմա քեզի՛ն վերաձայնեաց եղ մարգարէն Նայի. Զայն բարբառոյ յանապատի ասելով: Վասն որոյ պարս է եւ քեզ՝ մեղաւորաց եւ ազիսաց քառոզել, հաւառձակ քառոզել՝ առանց երեսաց եւ առանց ակնաւորեան, պարզ եւ յօսակ քառոզել, իմաստութեամբ եւ գիտութեամբ քառոզել, կեանքել, յանգիմանել, խրատել եւ մխիթարել, յանապատ եւ յանոյթ սեղիս քառոզել, այսինքն անապատելոց եւ աւերելոց հոգւով: Եւ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս լուսաւորեցեք զայս մօաց հոց, լուսաւոր առնել ի քեզ զոյս գիտութեան եւ անուանիլ ի Տեառնէ՝ քեզ ուրիշ եւ լոյս աւերաճի, եւ դարձեալ ոչ գոյ ի քեզ մասն խաւարի, զի եւ բոլորն ամենայն լոյս եղիցի, եւ իբրեւ զուրեգակն ծագեցիս յաբախութեան երկնից ընդ ամենայն սուրբս ըստ հրամանաց Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: ամեն:»

Շարական (ԴԶ., Ժողովեալ սուրբ հայրապետք) և Պահպանիչ:

Մայրապոյն Վարդապետութեան այս Գ. աստիճանին մէջ կը շնչուի վարդապետին ամենէն կարեւոր և միանգամայն ամենէն զօւարին գործերէն մին. այսինքն՝ մասնաւորապէս իշխանութեան և խնամքի առարկայ ընել տգէները, մեղաւորները և անհաւատները. որովհետեւ այսպիսիներուն հոգիները անապատ եւ աւերակ դարձեր են: Տարակոյս չկայ որ հոգեւոր փրկութեան գործը բուն նպատակն է քրիստոնէութեան, և վարդապետը, որ կուռած է քրիստոնէութիւնը քարոզել, պարտի մասնաւորապէս ուշադրութիւն ընել անոնց, որոնք հօգեւորապէս փճացած են: Մոլորած ոչ խարնիրու և կորսուած զրամներու կը նմանին անոնք, հետեւաբար մասնաւոր աշխատութիւն կ'ուզեն: — Բայց դուրին չէ այսպիսիներուն քարոզել և դարձի բերել: Վարդապետը պարտի քարոզել արձակ հաւմարձակ և առանց քաշուելու, առանց տար

**ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ
ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ՃՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ ՈՒՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ
ՕԳՖՈՐՄԵՏԻ ՄԵՋ**

ԳԵ. 12 Սեպտեմբեր. —

Նոյն առաւօտեան երկրորդ բանախօսն էր Հայաւրպէրկի Համալսարանի Փրօֆէսէօր Դկտ. Bornkamm, որ ներկայացուց Պատմական Յիսուսը եւ Քարոզուող Քրիստոսը⁽¹⁾ ինքիւր։ Պատմական Յիսուսը, ըսաւ, հիմնուած է պատմութեան և Յայտնութեան վրայ ու կը սահմանէ երկրի վրայ ապրած Յիսուսը որ եղաւ յաւիտենական Աստուծոյ Որդին իր հրաշալի կեանքովը։ Աւետարանները այս առնչութեամբ կը ծառայեն որպէս պատմական աղբիւրներ։ Որպէս լրացուցիչ, բանախօսը ներկայացուց Քարոզուող Քրիստոսը Անոր քարոզչուող գործին ընդմէջէն և նախապատմական Յիսուսի մասին տրուած պատգամը (տըսյալ) հիմամբ, Դկտ. Պորնքամ հետեւեալ ստորաբաժանումներով զարգացուց իր ինքիւր։

Ա. — Պատմական Յիսուսը. —

1. — Յիսուսի կեանքը. — Աւետարանի մը վաւերականութիւնը սկզբնապէս կախում ունի իր ցուցաբերած պատմականութենէն (Lightfoot)։ Այսօրուան արմատական քնննադատութիւնը լրջօրէն նկատի կ'առնէ միայն առաքելական վկայարանութիւնները

(*) Այս հարցը ընդլայնեցինք այլ աղբիւրներու օժանդակութեամբ։

ու անոր աշակերտներն ընկու։ Իմաստութիւն և գիտութիւն էական պայմաններն են քարոզի համար։ Ով որ չի քարոզեր իմաստութեամբ և գիտութեամբ, այսինքն՝ հեղինակութեամբ, կարելի չէ որ իր կ'աւամբանքն ու յանդիմանութիւնը, իր խրատներն ու մխիթարանքը ազդեցութիւն ընեն և հասնին իրենց նպատակին։

Առաւելուած Այս Եղբարեբերէն, 1906
(Շարունակելի՝ 10)

որոնք պատմութեան մէջէն կը յայտնեն հրաշագործ Աստուածը, կենդանի Աստուածը, Ան որ սահմանուած չէ ինքզինք յայտնելու ֆիզիքական տուեալներու և միտանելու միջոցաւ։ Յիսուսի կեանքը, միակ կարիքի պատմական կեանքը, այն է որուն համար առաքելներ կը վկայեն։

2. — Յիսուսի Մեծնդը. — Նոր կտակարանի հեղինակները կը շնչոտեն թէ Յիսուս իրական Անձ մըն էր և ոչ թէ երեւութական. ազմիտու Քրիստոս մարմնով եկեալս (Ա. Յովհ., Դ. 2). Որ եղ էր կնոջէ և հմուտ ընդ օրինօքս (Գաղ. Դ. 4), որոշ ընտանիքէ մը սեռած և որոշ դաւառի մը պատկանող։ Միայն երկու հեղինակներ Յիսուսի Մենդեան պարագաները կը պատմեն, Մատթէոս (Ա-Բ) և Ղուկաս (Ա-Բ), այն միակ նպատակով որ շնչոտեն Յիսուսի մարդկային ծնունդը ի հեճուկս ամէն տեսակի սերնդիական աղանդաւորներու և միեւնոյն ժամանակ հաստատելու համար Անոր աստուածային ծագումը և վախճանաբանական առաքելութիւնը։ Երկու պատմիչներն ալ կը հաւորդեն թէ Յիսուս ծնած էր առանց մարդկային հայրութեան, այլ Ս. Հոգւոյն միջոցաւ. կուսական ծնունդ մըն էր Ան։ Աւետարանական այս հաղորդումները ոչ մէկ բացատրութիւն կու տան այս հրաշքի մասին, այլ պարզապէս պատմական դէպքը ըստ ինքեան կ'արձանագրեն։ E. Brunner կ'առաքէ ըսելով որ կուսական Մենդեղը նախ կը ջանայ բացատրել Մարդեղութեան առաջնակարգ հրաշքը երկրորդական, բնութասական հրաշքի մը միջոցաւ, և ապա կը պաշտպանէ Յիսուսը ընդդէմ Աշխարհական Մեղքի վարդապետութեան։

Այսուհանդերձ թիւ նկատի առնուի Յովհաննէսեան բացատրութեամբ Քրիստոսեաններու սկզբնական ծննդեան յայտարարութիւնը որչարենէ և ոչ ի կամոց առն (աւմուսին), այլ յԱստուծոյ, նաեւ զէնեալն ի հոգւոյ հոգի է՝ լրացումը, պիտի բերուինք ճշգիւտ որ Քրիստոսի ծնունդը արդիւնքն է Հոգիին ներգործութեան. այս ձեռով Մենդեղ մարդկութեան համար եղաւ այն՝ ինչ որ քրիստոնեային մկրտութիւնն է անհատի մը համար։ Հոգին, ազօրութիւն բարձրելոյն, կենսատու ազդակն է Նոր մարդու ծնունդին, Յիսուսի Քրիստոսի։ Այս իմաստով,